

Pieksämäen vesienhoitoryhmä

Pieksämäen vesienhoitoryhmän kokous

Kanttila/ MS Teams

Heidi Valta

8.4.2026

Asialista

1. Kokouksen avaus ja järjestäytyminen
2. Edellisen kokouksen pöytäkirja
3. Vesienhoidon tilannekatsaus
4. Vesienhoidon edistäminen
5. (Pieksänjärven tilan kehitys)
5. Hankkeet
 - Vesienhoitohankkeet
 - Lintuvesihankkeet
 - Patohankkeet

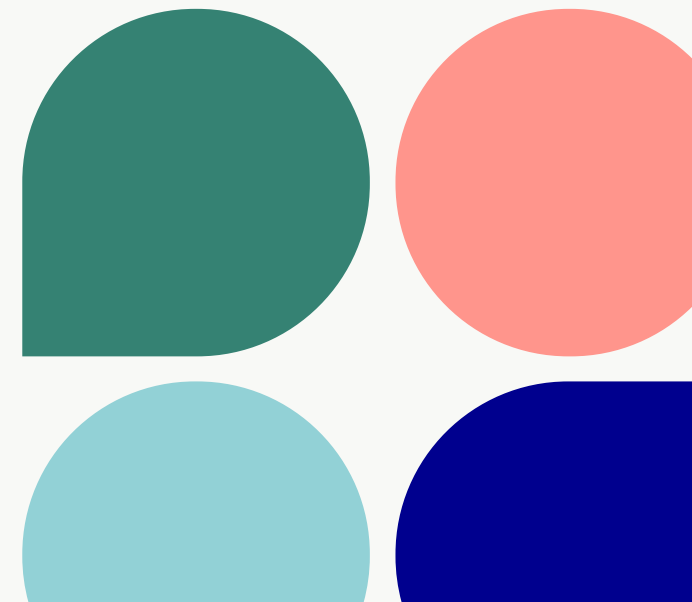
- Muut kunnostushankkeet
 - Metsätalouden vesiensuojeluhankkeet
 - Tulevia hankkeita
6. Muut asiat:
 - ACWA LIFE
 - Kyyveden valuma-alue talkkari
 7. Seuraava kokous
 8. Kokouksen päättäminen

Vesienhoidon tilannekatsaus

Liisa Muuri

Vesistöasiantuntija

Vesien- ja merenhoidon yksikkö

Vesienhoidon tilannekatsaus 1/2

- Toiminta on käynnistynyt uusissa organisaatioissa
 - Vesienhoidon suunnittelutehtävät, seuranta, valvonta- ja lupa-asiat Lupa- ja valvontavirastossa
 - Vesienhoidon edistämistehtävät elinvoimakeskuksissa
- Vesien tilan arviointi on pääosin saatu valmiiksi, mutta tiedottamisen ajankohdasta ei ole vielä sovittu
 - Viimeistään kuulemisen alkaessa
- Toimenpiteiden suunnittelu on käynnistynyt
 - Sektorikohtaiset tiimit

Vesienhoidon tilannekatsaus 2/2

- Sidosryhmäyhteistyötä tehdään valtakunnallisella tasolla ja alueellisella tasolla vesienhoidon yhteistyöryhmissä
 - Nimeämisten tarkastaminen uusien virastojen osalta käynnissä
 - Yhteistyöryhmä osallistetaan toimenpiteiden suunnitteluun
- Vesienhoitosuunnitelma- ja toimenpideohjelman ehdotukset valmistuvat
- Kuuleminen (6 kk) alkaa näillä näkymin joulukuussa 2026
- Avoimen Pisaran kehitys ja julkaisu

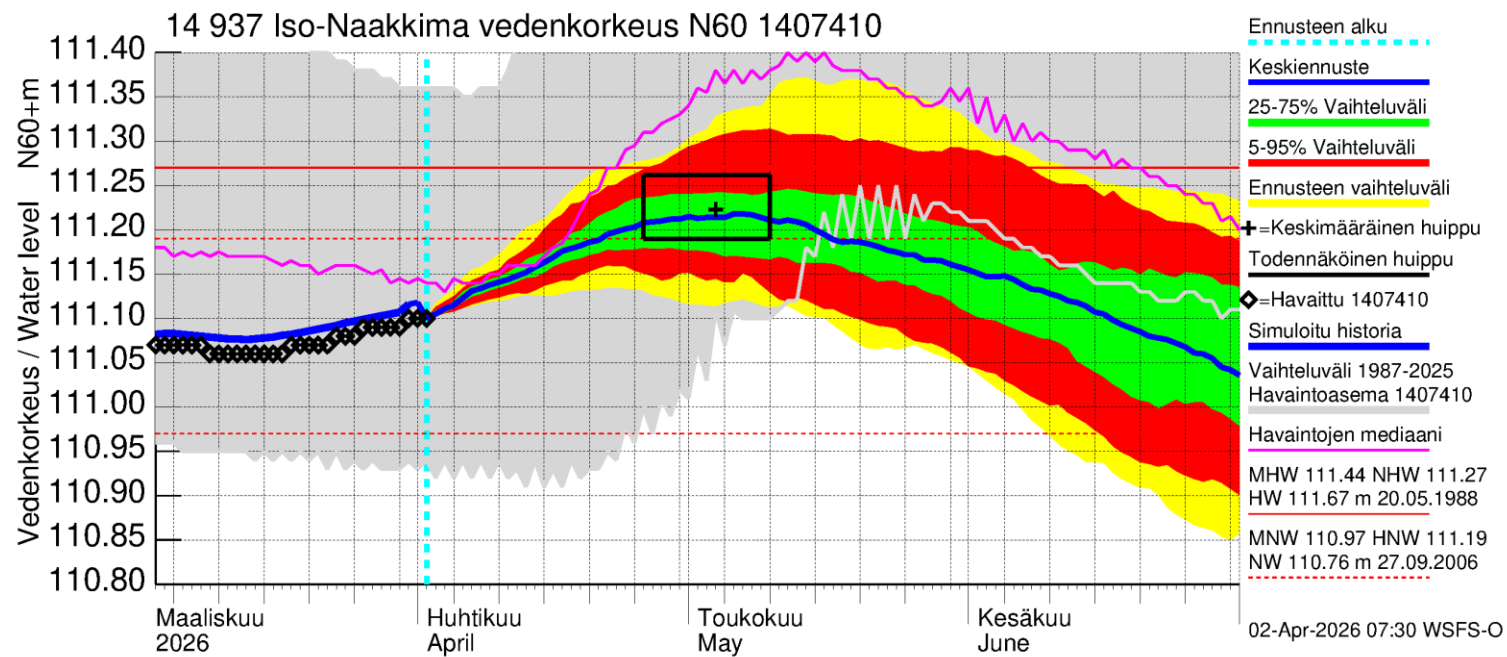

Kunnostussektorin toimenpiteet 2028-2033

- Toimenpiteiden suunnittelun lähtökohtana on, että vesimuodostuma on hyvää huonommassa tilassa tai sille on tunnistettu heikentymisen riski
 - esim. Pieksänjärvi, Heiniö, Syvänsi, Surnuit, Tuomiojärvi, Isojoen reitillä monta kohdetta
- Tulevalla kaudella on mahdollista suunnitella toimenpiteenä myös valuma-alue suunnitelma
- EVK:n rahoitus kunnostushankkeisiin tulee olemaan vähäisempi aiempiin vuosiin verrattuna
 - Vesienhoidon TPO:lla todennäköisesti entistä suurempi vaikutus myöntöihin

Vesitilannekatsaus

Vesienhoidon edistäminen

Elinvoimakeskus

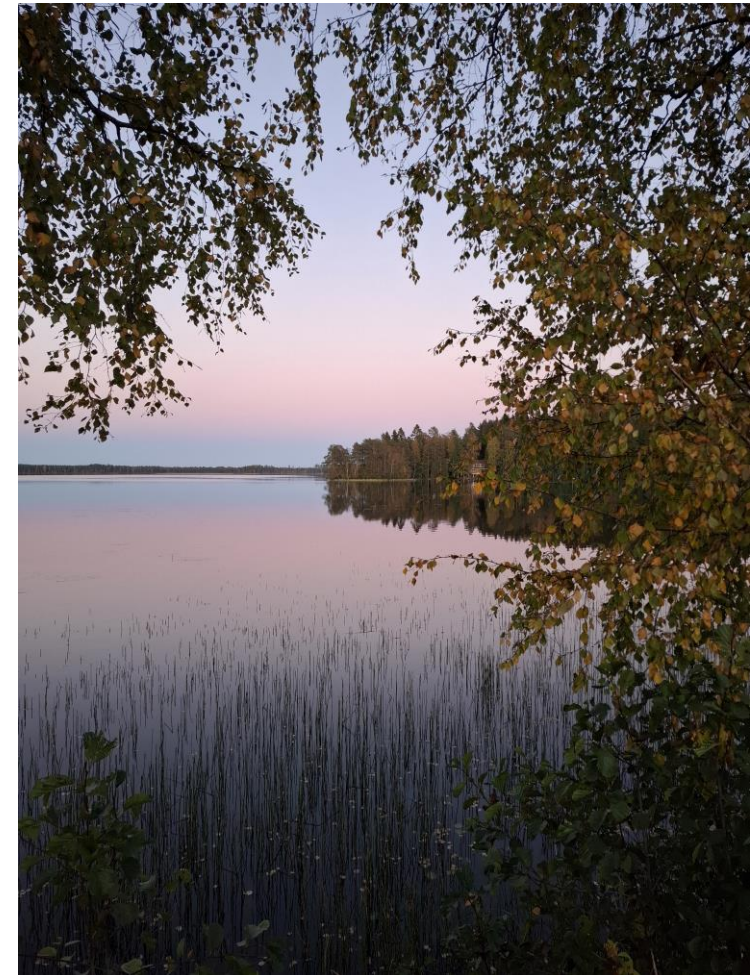
Itä-Suomen elinvoimakeskuksen tehtävät vesienhoidon edistämistyössä

- Hanketyö: ohjaus, neuvonta, rahoitus

Hankkeiden avustuksista päätetään yhteisesti koko Itä-Suomen alueella

- Vesienhoitoverkoston ylläpitäminen ja kehittäminen
- Viestintä: Etelä-Savon vesienhoitoverkoston uutiskirje ja Etelä-Savon vesienhoidon nettisivut

Etelä-Savon yhteyshenkilönä Heidi Valta p. 02 950 240 32

Kaupunkivesien teemahaku 1.4.-15.6.2026

- Avustuksella tuetaan yhdyskuntien hule- ja jätevesistä aiheutuvien ympäristö- ja terveysriskien arviointia.
- Haku toteutetaan osana ympäristöministeriön Ahti-ohjelman *Haitta-aineet hallintaan* -teemaa.
- Avustushaussa on kaksi vaihtoehtoista hakukokonaisuutta:
 1. Hulevesien ja viemärylivuotojen ympäristö- ja terveysriskien arviointi
 2. Jätevesien mikroepäpuhtauksien aiheuttamien vesistöriskien arviointi

Harkinnanvarainen vesienhoidon avustushaku

- Tuttuun tapaan loka-marraskuussa. Painopiste valuma-alueella tapahtuviin toimenpiteisiin sekä vaikuttaviin yhteistyöhankkeisiin

Rahoitushaut vuonna 2026

Avustus pohjavesien suojeluun (Valtioneuvoston asetus pohjaveden suojeluun myönnettävästä valtionavustuksesta 881/2025)

- Hakuaika loka-marraskuussa. Suojelusuunnitelmien laatimiseen ja suunnitelmien päivittämiseen sekä selvityksiin, hankkeisiin ja investointeihin

Metsätalouden kannustejärjestelmän (Metka) luonnonhoidon tuki

- Jatkuva haku
- Maanomistaja voi hakea avustusta itse
- Metsän ojituksista aiheutuneiden vahinkojen korjaamiseen

EU:n Maaseuturahaston mahdollisuudet vesienhoidossa

Huhtikuu 2026

(EU:n maaseutu rahoitus= JÄSMY-rahoitus)

Mihin voit saada tukea?

- **Investointituet, tuki jopa 80 %**

- Voit saada rahoitusta vesistöjen tilaa parantaviin investointeihin ja luonnon monimuotoisuutta edistäviin investointeihin, yhteistilojen kunnostamiseen, reitistöihin, energiatehokkuutta, energian säästöä ja uusiutuvaa energiaa lisääviin investointeihin.

- **Tietoa, osaamista ja yhteistyötä, jopa 100 % tuki**

- Tiedonvälityshankkeet: Keskiössä uusi tieto. Tiedonvälityshankkeessa voidaan laatia selvityksiä ja suunnitelmia.
- Yhteistyöhankkeet: Edistää maaseudun kehittämistä ja ympäristön tilan parantamista yhteistyön keinoin. Hankkeet voivat liittyä esimerkiksi vesienhoitoon, luonnon monimuotoisuuteen tai ilmastotoimiin. Vähintään kahden toimijan yhteisiä.
- Hakijoina voivat olla esim. paikalliset yhdistykset sekä järjestöt, osakaskunnat, ojitusyhteisöt, kunnat. Talkootyö voidaan hyväksyä osaksi omarahoitusta.

Hakujaksot

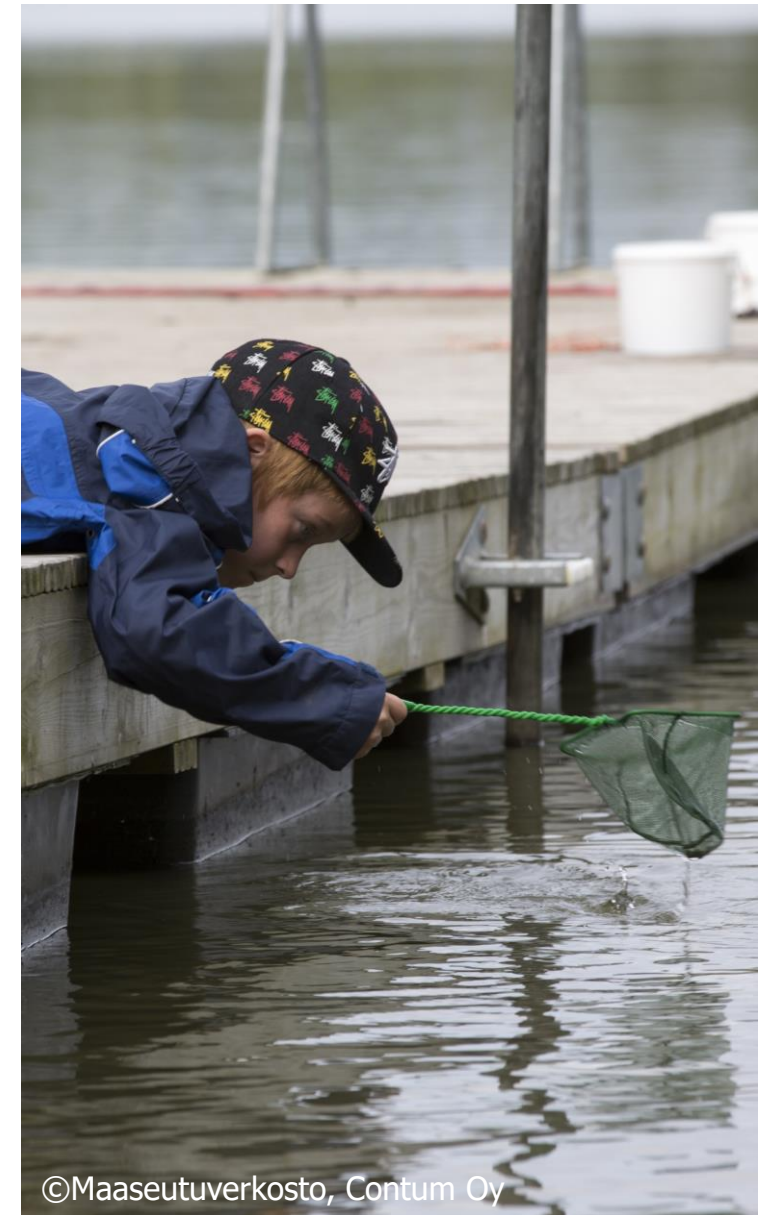
- Haku jatkuu 2027 vuoden loppuun ja hankkeiden toteutus vuoden 2028 loppuun.
- Hakemukset käsitellään valintajakson päättymisen jälkeen valintakriteerien mukaisesti
 - 1.2.-30.4.2026
 - 1.5.-30.9.2026
 - 1.10.2027 – 31.1.2027
- Lisäksi mahdolliset teemahaut
- Huom! Leader-ryhmillä omat valintajaksot ja tukitasot
- Esimerkkejä rahoitetuista hankkeista Hankerekisteristä <https://maaseutuverkosto.fi/hankkeet>

©Maaseutuverkosto, Contum Oy

Yhteistiedot ja ajankohtaiset

- Essi Saarinen, 0295 024 012, essi.saarinen@elinvoimakeskus.fi
- Mervi Ukkonen, 0295 024 038, mervi.ukkonen@elinvoimakeskus.fi
- Paikalliset Leader-ryhmät neuvovat omista tuista
 - [SavonLuotsi Leader ry](#) (itäinen Etelä-Savo)
 - [Veej'jakaja ry](#) (läntinen Etelä-Savo)
- Lisätietoa EU:n maaseuturahoituksesta <https://maaseutu.fi/> ja <https://www.ruokavirasto.fi/tuet/>
- Ota uutiskirjeemme seurantaan: <https://maaseutu.fi/ita-suomi/ita-suomen-maaseutuaiheiset-uutiskirjeet/>

Hankkeet

Elinvoimakeskus

Päättäneet vesienhoito- ja pohjavesihankkeet

- **Kyyveden vähempiarvoisen kalan pyynti 2025 - ESAELY/1452/2024 - ITA/1139/2026.**
Saalismäärästä jäätin selvästi suunniteltuun verrattuna.
- **Heiniön Hoitokalastus - ESAELY/1679/2024 - ITA/1147/2026.** Saalismäärä oli vähäinen.
- **Pieksämäen Naarajärven pohjavesialueen suojelusuunnitelman päivittäminen - ESAELY/1624/2023**

Käynnissä olevat vesienhoito- ja pohjavesihankkeet

- **Pieksänjärven vesikasvien niitto ESAELY/1474/2023 - ITA/1115/2026** , päättyy 10/2026. Niittoa toteutettu vuosina 2024-2025
- **Pieksämäen Hiidenlammen ja Tuopunkankaan pohjavesialueiden suojelusuunnitelma ESAELY/1601/2024 - ITA/392/2026**, päättyy 11/2026. Vuonna 2008 laaditun suojelusuunnitelman päivittäminen käynnissä. Hiidenlammen alueella on toteutettu rakenneselvitys ja virtausmalli vuonna 2017 sekä pohjavesitutkimuksia ja riskikohteiden kartoitusta 2014. Tuopunkankaan alueella on tehty pohjavesitutkimuksia 2014. Tiedot sisällytetään uuteen suojelusuunnitelmaan.

Helmi-elinympäristöohjelman Lintuvesihankkeet Pieksämäellä

- Kirkko-Surnuin ja Vehkalammen ruoppaukset on saatu päätökseen
- Tuomiojärven pohjapato on rakennettu
- Vehkalammelta on poistettu luhdalla kasvanut puusto
- Hoitokalastusta jatketaan Tuomiojärvellä loppukesällä/alkusyksystä
- Kirkko-Surnuille suunnitteilla pressukunnostus kokeilu jolla lisättäisiin vesi- ja rantalintujen suosimaa kasvillisuudesta vapaata liejukkoa

Kaakkois-Suomen Elinvoimakeskus myöntää harkinnanvaraisia avustuksia vesitaloushankkeisiin

- Hankkeiden tavoitteena on ollut löytää ratkaisu alkuperäisen käyttötarkoituksen menettäneiden vesistörakenteiden poistamiseen ja/tai korvaamiseen esim. pohjapatoratkaisulla.
- Tarkoituksena on ollut ehkäistä vesitaloudellisia riskejä ja haittoja sekä edistää vesistöjen monipuolista käyttöä.
- Avustusta myönnetään pääsääntöisesti 50 % kokonaiskustannuksista, mutta avustus voi olla myös suurempi, mikäli hanke on vesien- ja merenhoitosuunnitelmien, tulvasuojelun, vaelluskalakantojen tai vesiluonnon monimuotoisuuden kannalta erittäin merkittävä hanke.
- Jatkuva haku
- Harkinnanvaraisia avustuksia myönnetään valtionavustuslain (688/2001) ja hallintolain (434/2003) sekä vesistön ja vesiympäristön käyttöä ja tilaa parantavien hankkeiden avustamisesta laaditun asetuksen (714/2015) antamien reunaehtojen mukaisesti.

Ruokojärven alivedenkorkeuden nostaminen rakentamalla pohjapato

- Vesitalouslupahakemus vireillä Lupa- ja Valvontavirastossa
- Avustuksen ja vesitalousluvan hakijana Vedenjakaja osakaskunta.
- Kaakkois-Suomen Elinvoimakeskus avustaa hanketta

Pieksänjärven säännöstelypadon korvaaminen pohjapadolla

- Yleissuunnitelma Pieksänjärven säännöstelypadon korvaamisesta pohjapadolla valmistunut 8/2023
- Päätös nro 73/2025. Aluehallintovirasto on myöntänyt Pieksämäen kaupungille vesilain (587/2011) mukaisen luvan säännöstelypadon purkamiseen ja sen tilalle rakennettavan pohjapadon rakentamiseen Pieksäjärven luusuaan. (lainvoima 25.11.2026)
- Pieksämäen kaupunki hanketoimija toteuttamis-/rakentamisvaiheessa
- Kaakkois-Suomen Elinvoimakeskus avustaa hanketta

Muut vesistökuunnostushankkeet

- **Pieksänjärven hapetus**

Hapetus osana Pieksämäen veden lupavelvoitteita.

- **Pieksänjärven hoitokalastus**

Keväällä 2025 saalis yhteensä 18 900kg. Suurin osa saaliista lahnaa, vain vähän särkeä ja ahventa. Rysistä vapautettu tuhansittain alamittaista kuhaa.

Hoitokalastusta on tarkoitus edelleen jatkaa.

- **Pyhityn kuormitus selvitys**

Näytteenottoa ja virtaamamittauksia toteutettu suurimmissa tulo- ja laskuojissa.

Raportin toteutusrahoitusta selvitetään.

Metsätalouden vesiensuojeluhankkeet

Luonnonhoidon asiantuntija **Eero Niemi** vastaa Metsäkeskuksessa metsätalouden vesiensuojeluasioista Etelä-Savossa.

Valmistuneet

- **Niskakoskenjoen valuma-alueen** vesiensuojeluhanke valmistui 01/2026.
Hankkeessa tehtiin seuraavat toimenpiteet:
 - 1 kosteikko
 - 2 allaskosteikkoa (pieniä)
 - 8 putkipatoa
 - 1 v-pato
 - 2 pohjapatoa
 - 1 pohjapatosarja
 - 2 laskeutusallasta padottavalla kynnyksellä
 - 2 kunnostettua laskeutusallasta

Suunnittelussa

- **Naarajärven valuma-alueen eteläosan** vesiensuojeluhanke
 - Hankkeen toteuttajaksi on valittu Maansiirto Kohvakka Ky.
 - Toteutustöitä ei ole vielä aloitettu.
 - Naarajärven hankkeeseen on suunniteltu seuraavat toimenpiteet:
 - 1 kosteikko
 - 2 putkipatoa
 - 5 pohjapatoa
 - 1 kunnostettava laskeutusallas ja pohjapato
 - 4 ojatukosta ennallistettavalle suolle

Metsätalouden vesiensuojeluhankkeet

Suunnittelussa

- **Hirvijärven valuma-alueen vesiensuojeluhanke**
(Naarajärven valuma-alueen pohjoisosassa)
 - Suunnittelu on melkein valmis.
 - Hankkeelle haetaan toteuttajaa 6.5.2026 avautuvassa luonnonhoitohankkeiden hankehaussa, jos Lupa- ja valvontavirasto ehtii tekemään vesilain mukaisen lausunnon ennen hankehaun alkamista. Jos LVV:n lausunto ei ehdi ajoissa, hankkeelle haetaan toteuttajaa 14.10.2026 avautuvassa luonnonhoitohankkeiden hankehaussa.

- **Lietlahdenjoenvesiensuojeluhankkeen**
suunnittelua pyritään jatkamaan tänä vuonna. Pienenä haasteena ollut niukentuneet henkilöresurssit.

Luonnonhoitohankkeiden hankehakuihin tulevien hankkeiden tiedot löytyvät Metsäkeskuksen verkkosivulta hankehaun avauduttua: [Luonnonhoidon tuen hankehaku toimijoille | Metsäkeskus](#)

Tulevia hankeita

- Naakkima-Naarajärven osakaskunnan Heiniön valuma-alueen yleissuunnitelma –hanke. Suunnitelmissa hakea rahoitus maaseuturahoituksen kautta (JÄSMY)
- Pieksänjärven-Vangasjärven osakaskunnan kuhan kasvututkimushanke tänä vuonna (Jyväskylän yliopisto)

Muut asiat

Elinvoimakeskus

ACWA LIFE

Actions for Waters from Source to Sea

Vesienhoidon
valtakunnallinen LIFE-hanke

Euroopan unionin
osarahoittama

Elinvoimakeskus

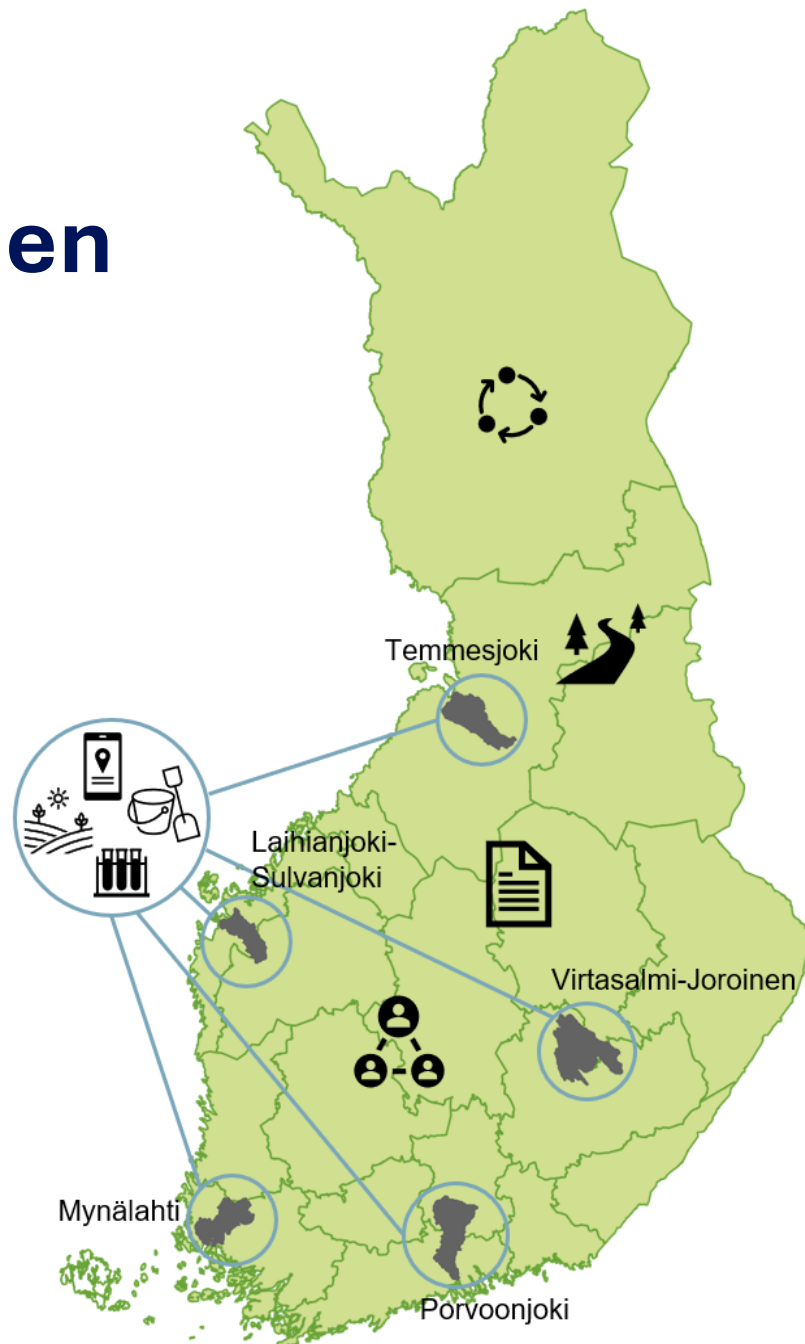
LIFE24-IPE-FI-ACWA LIFE

ACWA LIFE pähkinäkuoressa

- Strateginen LIFE –hanke, joka toteuttaa vesienhoitosuunnitelmia
- Hankeaika 1/2026-12/2033
- Budjetti n 28 M€, EU tuen osuus 60 %
- Hankepartnereita yksityiseltä, julkiselta sekä kolmannelta sektorilta, yht. 15 kpl
- Valtakunnallinen hanke jossa alueellisia painopisteitä
- Tavoitteena käynnistää ja edistää runsaasti täydentäviä hankkeita
- Toimitaan vahvasti yhteistyössä maa- ja vesialueiden omistajien kanssa

Hankkeen maantieteellinen laajuus sekä työpaketit

 ACWA LIFE:n maantieteellinen laajuus

 Demoalue

Kansalliset työpaketit:

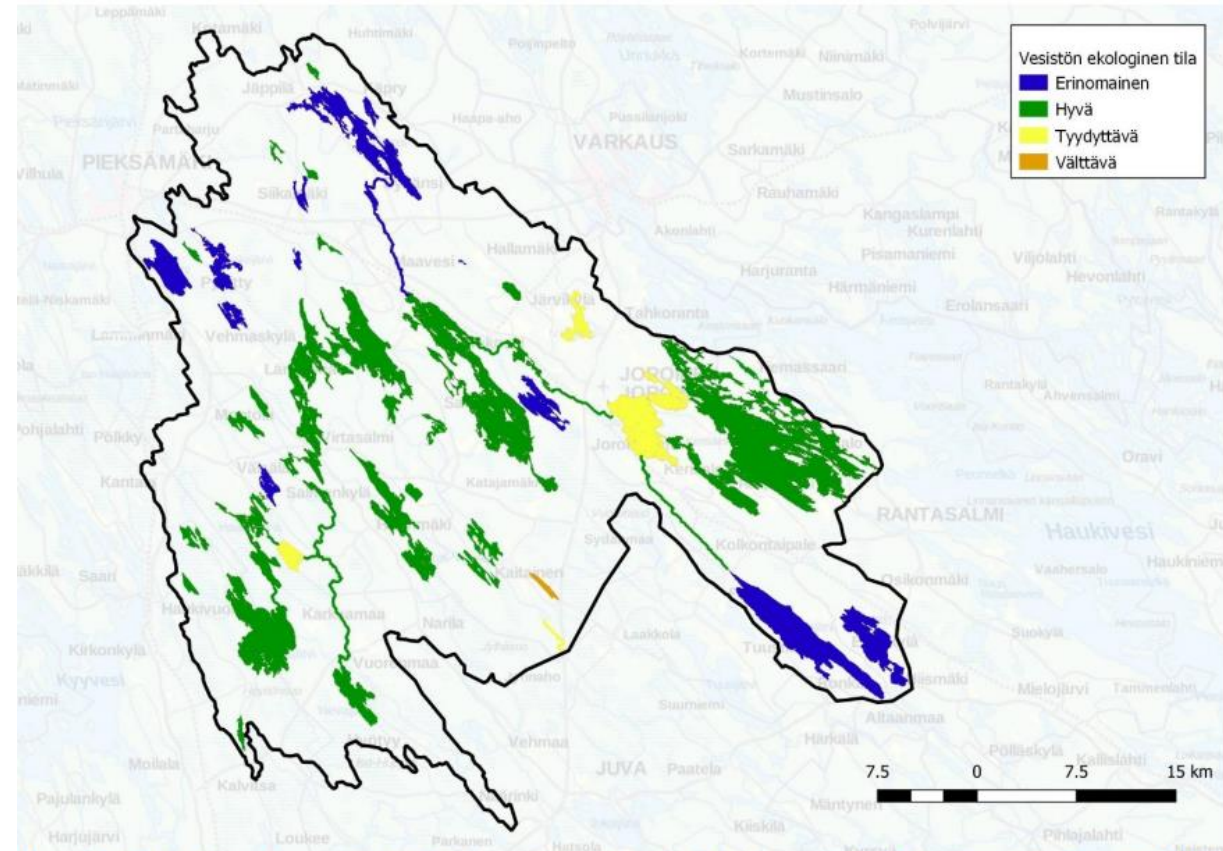
- Indikaattorit, työkalut ja menetelmien priorisointi (WP2)
- Tulosten levittäminen ja viestintä (WP6)
- Poliittikkasuositukset ja täydentävä rahoitus (WP7)
- Ylöspäin skaalaus (WP9)

ACWA LIFE toimet demoalueilla

- Valuma-aluekoordinaatio (WP3)
- Vesiensuojelutoimenpiteet (WP4)
- Kunnostustoimenpiteet (WP5)
- Seuranta ja vaikutusten arviointi (WP8)

Virtasalmi-Joroinen – ACWAn toimenpiteitä mm.

- Elinvoimakeskusvetoisen valuma-
aluetalkkarimallin testaaminen
- Valuma-alueen kunnostuksen
yleissuunnitelma sekä tarkemmat suunnitelmat
intensiivialueille
- Vesiensuojelurakenteiden suunnittelu ja
toteuttaminen
 - Kaksitasouomat, kosteikot, pohjapadot,
virtaamansäätöpadot, puun lisääminen
uomiin, vesien ohjaaminen ojitusalueilta
luonnontilaisille soille
- Hulevesien hallinta (biohiilisuodatus)
maatilamittakaavassa

Kuva 7. Kalatalousalueen luokiteltujen pintavesien ekologinen tilaluokka (taustakartta © MML). Kartasta puuttuvat keinotekoiset Valvatuksen laskuoma ja Kiekan kanava, jotka tyydyttävässä tilassa.

Virtasalmi-Joroinen – ACWAn toimenpiteitä mm.

- Virtavesikunnostus: Virmasjoki
 - Ylä- ja Keski- Sahinkosken patojen purku ja virtavesikunnostukset luonnonmukaisena vesirakentamisena (pohjakynnykset, allastukset, suojakivikot, kutusoraikot sekä suojakivet)
- Ravintoketjukunnostukset (hoitokalastus) 3-4 vuotisena hankkeena
 - Ehdotettuja kohteita Joroisselkä, Paljo, Syvänsi, Valvatus
 - Saaliin hyödyntämismahdollisuuksien / kiertotalouden kehittäminen
- Innovatiiviset järvikunnostusmenetelmät
 - Alusveden suodatus Jäppilän Ahvenlammissa
- Hankkeen vaikutusten seuranta ja arviointi
 - Tehostettu kohdevesien tilan seuranta toimenpiteiden vaikutusten selvittämiseksi
- Toimenpiteiden toteuttajina elinvoimakeskuksen lisäksi mm. Suomen metsäkeskus, John Nurmisen säätiö sekä Syke

Aluetuntemuksen hyödyntäminen, osallistaminen, viestintä

- Toimenpiteiden toteuttaminen perustuu vapaaehtoisuuteen
 - Paikallisten tavoittaminen kriittisen tärkeää
 - Yhteistyö osakaskuntien, yhdistysten ja viranomaisten välillä
- Hankkeessa järjestetään tilaisuuksia maanomistajille, paikallisille ja vapaa-ajan asukkaille
 - Hankkeen esittely muiden järjestämissä tilaisuuksissa
- Valtakunnallinen ja alueellinen viestintä
- Täydentävän rahoituksen etsiminen
- Neuvonnan kehittäminen, mm. Ympäristökioski-työkalun käyttö maatalouskohteissa

Etelä-Savon vesienhoitoverkosto

Etelä-Savon vesienhoitoverkosto tukee kansalaisia, yhteisöjä, yhdistyksiä ja yrityksiä niiden omaehtoisessa vesien hoito- ja suojelutyössä edistämällä yhteistyötä eri osapuolten kesken. Kannustamme osallistumaan vesienhoitotyöhön, jakamaan tietoa ja kokemuksia vesistökunnostuksista, sekä edistämme tiedonkulkua ja vuoropuhelua.

Kooste Etelä-Savossa tehdystä verkostotyöstä vuosien 2022-2025 välillä: [Vesienhoitoa ja verkostotoimintaa Etelä-Savossa -vuosien 2022-2025 toiminnan kooste](#).

Vesienhoito- ja suojelun tehostamisohjelman sekä myöhemmin AHTI-ohjelman ELY-keskukselle myöntämä verkostorahoitus on ollut Etelä-Savon vesienhoitoverkoston synnyssä ja toiminnassa välttämätöntä.

<https://esvesienhoito.fi/>

Kiitos!

Lasse Hämäläinen
Vesistöasiantuntija
lasse.hamalainen@elinvoimakeskus.fi

<https://elinvoimakeskus.fi/acwa-life>

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Kyyvesitalkkarin avulla valuma-alueet kuntoon (1)

Lietjärven peltojen ojitusyhtiö

- Rahoituspäätös meni hieman nurinkurisesti ja hanketta viedään eteenpäin siitä huolimatta → Ei ole tapahtunut suuria ongelmia → suostumuksia on kerätty kirjallisesti
- Yksityisen rahoituksen hakemuksen dokumentteja on luonnosteltu → toimitsijat ovat vilkaisseet niitä
- Hanketta on edistetty myönteisesti ja kokouksessa asiat on tuotu esille
- Ojitusyhteisölle haetaan tili, jotta taloushallinto on mahdollista toteuttaa → tähän saavat avustusta
- XAMKilta saavat kilpailutukseen apua
 - Talkootyön ehdotukset Kyyvesitalkkarilta ja tähän on yhdeltä saatu kommenttia ”vaikuttaisivat realistisilta” → asiasta kuitenkin vielä saatava vahvempi varmuus ja näyttää Elinvoimakeskuksen Essi Saariselle → voidaan käyttää myös yksityisen rahoitushaussa

Kyyvesitalkkarin... (2)

- Hulkonlammen ojitusyhteisön uudelleen herättäminen vielä vaiheessa
 - Tähän liittyvät dokumentit on saatu Elina Häikiöltä (ELY)
 - Ojitusyhteisö on digitoitu kartalle ja välitetty eteenpäin henkilöille
 - Tarkoituksena saada pato korjattua
- Työmaakyltit toteutettiin → Kyyvesitalkkari luonnosteli sisällöt ja maksoi, Mainospuu toteutti ja Kyyveden osakunta nouti kyltit
- Harjukosken nousueste
 - Kyyveden osakunta jakaa dokumentit → näiden pohjalta uuden prosessin aloittaminen
- Tapahtumat: Haukivuoren tupailta (15.4.), Kovalansuon avajaistapahtuma (22.4.), Perheiden vesipäivä (13.6.)
- Hanke esillä: Kyyveden osakaskunnan vuosikokous (9.4.), Puulan kalatalouskokous (23.4.), uutiskirjeitä laitettu hankkeen aikana yhteensä 5 kpl (5. laitetaan huhtikuussa), hankesivua ja maaseutuverkosto.fi päivitetty, yhteinen mediatiedote laitettu (16.2., toimitukset ja toimittajia 40 kpl)

Kyyvesitalkkarin... (3)

Kontakteja Kyyvesitalkkariin päin (vuonna 2025):

Yhteyden ottaja	Toimenpide
Kyyveden osakaskunta	Hankkeen mukaisia tehtäviä, jotka on sovittu
Naakkima-Naarajärven osakaskunta	Heiniön ranta-asukkaiden kanssa keskustelua tilaisuudessa. Osakaskunta lähti mukaan veden tilan parantamiseksi ja kysyivät talkkaria yhteistyön apuvoimaksi (neuvoja ja muuta apua mm. hankkeen tekstin tarkistaminen, tarjoukseen liittyvät asiat)
Pieksänjärvi-Vangasjärvi osakaskunta	Rahoitusneuvoja
Lietjärven peltojen yhtiö	Kosteikon ja kaksitasouoma -hankkeen edistäminen tiiviissä yhteistyössä
Jukajärviyhdistys	Rahoitusneuvoja → tiedusteli myös myöhempää yhteydenottoa tarvittaessa

Seuraava kokous?